

Сумська міська централізована бібліотечна система
Сумська міська центральна бібліотека ім. Т. Шевченка
Відділ довідково-інформаційної роботи

Герої України – уродженці та захисники Сумщини

за період повномасштабного
вторгнення рф в Україну

Інформаційний дайджест

Суми, 2023

Герої України — уродженці та захисники Сумщини :
інформаційний дайджест / Сумська міська центральна
бібліотека ім. Т. Г. Шевченка; відділ довідково-
інформаційної роботи ; уклад. О. Халєєва. – Суми, 2023.
– 24 с. – (Серія «Герої України»).

Інформаційний дайджест «Герої України — уродженці та захисники Сумщини» присвячений нашим землякам та захисникам Сумщини, які з початком російського повномасштабного вторгнення в Україну зі зброєю в руках відстоювали і продовжують відстоювати нашу незалежність та боронять рідну землю від ворога, кому за особисту мужність і героїзм було присвоєно звання Героя України в 2022 році.

Дайджест розрахований на широке коло читачів.

Відповідальна за випуск: директор СМЦБС Ю. Заговора
Редактори: заст. директора О. Безверха
зав. бібліогр. відділом Л. Клімачова
Матеріал підготували: гол. бібліогр. О. Халєєва

Наша адреса:

40030, м. Суми,
вул. Нижньовоскресенська (вул. Кооперативна), 6
Центральна міська бібліотека ім. Т. Г. Шевченка
тел. 22-63-32

Е-mail: lib@library.sumy.ua
<https://libsumy.com/>

працюємо: з 9.00 до 17.00
вихідний: п'ятниця

Уродженці Сумщини — Герої України

Білоконь Максим Віталійович

(01.04.1997, м. Ромни Сумської обл. —

27.02.2022, поблизу Чернігова)

Український військовослужбовець, старший лейтенант Збройних сил України, учасник російсько-української війни. Герой України (2.03.2022, посмертно).

«Наприкінці лютого на підступах до Чернігова почалися жорстокі бої. Підрозділи 1-ї окремої танкової Сіверської бригади героїчно виконували бойове завдання командування: зупинити просування колон бронетехніки російських окупантів.

У запеклому протистоянні особливо відзначився екіпаж танка під командуванням старшого лейтенанта Максима Білоконя. Його бойова машина завдала відчутних втрат переважаючим силам країни-агресора, у нічному бою танкісти знищили ворожу диверсійно-розвідувальну групу, а потім влучним вогнем підбили два танки.

На жаль, під час зміни позиції танк старшого лейтенанта Білоконя було вражено ворожим вогнем.

Максиму Віталійовичу Білоконю було лише 24 роки, він народився у місті Ромни Сумської області. За покликом серця обрав професію захисника Батьківщини, 2015 року закінчив Державний ліцей-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою «Кадетський корпус» імені І. Г. Харитоненка Державної прикордонної служби України (м. Суми), потому у стінах Національної академії Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (м. Львів) опанував фах офіцера-танкіста, яким захоплювався з дитинства.

У Максима залишилися мати, молодша сестра та наречена, яка також проходить військову службу. Рідні та друзі згадують його як щирою патріота, справжнього Воїна, відданого професії і військовому колективу, сильну людину з чіткою життєвою позицією, яка знала, чого прагне і як цього досягти...

За визначну особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету й територіальної цілісності України, вірність Військовій присязі Указом Президента України № 94/2022 від 2 березня 2022 року старшому лейтенанту Білоконю Максиму Віталійовичу присвоєно звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» (помертньо)».

Коваленко С. Йому було лише 24... [Електронний ресурс] / Сергій Коваленко // АрміяInform. — 2022. — 12 берез. — Текст. дані. — Режим доступу : <https://armyinform.com.ua/2022/03/12/jomu-bulo-lyshe-24/> (дата звернення 14.02.2023). — Назва з екрана.

Поховали Максима Білоконя 25 березня 2022 року у м. Ромни.

Бринжала Олександр Петрович (1974, м. Охтирка Сумської обл. — 02.03.2022, поблизу Києва)

Військовик, майор, льотчик 1-го класу Повітряних сил ЗСУ, учасник російсько-української війни. Удостоєний ордена Богдана Хмельницького III-го ступеня (8.03.2022, помертньо), Герой України (2.04.2022, помертньо).

«Маневри, які виконував ас, його рішучість і влучність жодному окупанту не під силу.

На обережне «Ну що там?», Олександр завжди впевнено відповідав: «Все добре! Перемагаємо!».

«Я завжди знала, що тато – Герой!» – говорить донька Олена. – Він віддав життя за нас, за Україну! Мама теж служить, і брат, і дідусь має бойовий досвід. Каже, що син – «обійшов» його... Ми із таким захопленням завжди дивились на швидкі винищувачі, затамувавши подих слухали історії про війну... Нервово чекали вісточки із зони АТО/ООС, адже тато одним із перших відправився захищати Україну. Усі разом раділи, коли він розповідав, наскільки горять очі у курсантів, яким передавав досвід...».

Льотчик Олександр Бринжала – родом із міста Охтирка Сумської області.

Навчався в Охтирській середній школі № 5, яку закінчив 1991 року. Опісля став студентом Харківського національного університету Повітряних сил імені Івана Кожедуба.

Служив у 40-й бригаді тактичної авіації (місто Васильків Київської області), авіаз'єднання Повітряного командування «Центр» Повітряних сил Збройних сил України.

Був льотчиком-винищувачем літака МіГ-29. Брав участь в операціях у зоні Антитерористичної операції та Операції об'єднаних сил. Навчав курсантів.

Усе змінило повномасштабне вторгнення Росії...

вирівнює шанси.

У небі – усього два українські винищувачі проти 12 ворожих. Пілоти Повітряних Сил розуміють, на що йдуть, і не пасують, навіть у таких екстремальних умовах. Того дня наші винищувачі влаштували гідну зустріч нелюдам – знищили одразу три російські літаки. На

Ніч 2 березня 2022-го. У столиці – повітряна тривога. Пара українських МіГ-29 виходить на перехоплення російських винищувачів. Сили не рівні, як і завжди. Втім, рідне небо помножене на мужність, професіоналізм та люту ненависть до окупантів дещо

жаль, цей бій став останнім для льотчика 1-го класу майора Олександра Бринжала.

Володимир – пілот другого українського винищувача, він бачив, як влучили у літак побратима, втім до останнього вірив, що Сашко катапультиувався...

«Ми думали, їх усього четверо! Та вони одночасно атакували з кількох напрямків 12-ма літаками! Усе відбувалось миттєво! У ближньому бою наші шанси дещо вирівнюються, хоча кількісна та й технологічна перевага все ж на їхньому боці. Саша підбив два ворожі літаки, я – один! На жаль, для Сані цей бій став останнім... Так, для ворога ми всі – Привиди! Сашко теж був Привидом! Сміливим і професійним! Маневри, які він виконував, його рішучість і влучність жодному окупанту не під силу! Після програних ближніх повітряних боїв ворог змінив тактику в повітрі й не наважуються підлітати до нас, як і входити зону дії нашого ППО. Випускає ракети «повітря-повітря» з максимальної дальності й... навтьоки! Натомість продовжує тактику терору – пуски крилатих ракет із території Білорусі», – розповіли в Повітряних Силах ЗСУ.

В останню путь повітряного аса проводжали бойові побратими – близькі та рідні пілота.

8 березня льотчик удостоєний ордена Богдана Хмельницького III ступеня. Крім того, Указом Президента України від 2 квітня 2022 року майору Олександру Бринжалі присвоєно звання Героя України. Обидві нагороди – посмертно...»

Карбунар Н. Олександр Бринжала вступив у бій проти 12 ворожих винищувачів [Електронний ресурс] / Надія Карбунар // Главком. — 2022. — 19 серп. — Текст. і граф. дані. — Режим доступу : <https://glavcom.ua/country/society/oleksandr-brinzhala-vstupiv-u-bij-proti-12-vorozhikh-vinishchuvachiv-868963.html> (дата звернення 16.02.2023). — Назва з екрана.

У вересні 2022 вулицю Черняхівського у Василькові перейменовано на вулицю Олександра Бринжали.

Гришак Роман Геннадійович (14.02.1980, м. Лебедин Сумської обл.)

Військовик, штаб-сержант Збройних сил України, учасник російсько-української війни. Нагороджений орденом «За мужність» III-го ступеня (2019), Герой України (26.03.2022).

«Ранок 24 лютого для штаб-сержанта Романа Гришака на псевдо «Ангел» почався з команди висунутись на певну точку, зайняти оборону та не допустити прориву противника. З того моменту, як прийняли перший бій, темп для всього підрозділу не знижується і той «ранок» тягнеться вже понад місяць, але вже на іншій локації. Завдяки впевненим та професійним діям Романа було неодноразово зупинено просування ворога та завдано суттєвих втрат в особовому складі й техніці на Сумщині, зокрема поблизу Глухова, Батурина та на інших позиціях.

«Ангел» про війну знає не з чуток, адже його бойовий шлях почався ще у 2014-му. Тоді сумчанин Роман Гришак, який у 1999 році здобув фах фельдшера, добровільно пішов під час першої хвилі мобілізації відстоювати незалежність своєї держави. Спочатку перебував у стінах Сумського прикордонного загону, і вже навесні 2014 року підрозділ був відряджений на посилення до Луганських прикордонників.

Згодом Роман поповнив лави 58-ї мотопіхотної бригади, де обіймав посаду командира відділення протитанкового кулеметного взводу одного з підрозділів. У той час тривали активні бойові дії в місті Авдіївка Ясинуватського району. Гарячі серпневі дні 2016 року. Тоді підрозділи вже були виведені на правий фланг, ближче до шахти «Бутівка». Бійці заходили на нові позиції, окопувались, закріплювались на території. Але ворог почав гатити з важкого озброєння. Певний час тривав мінометний обстріл мінами 120 мм з боку «Мельниці». Окупанти спробували підключити танки з наміром

вибити з позицій бригаду. Але їм те зробити, на щастя, не вдалось. Хлопці змогли утримати позицію.

Завдяки відповідальності та рішучості Романа, який звик виконувати поставлені завдання за будь-яких умов, він став для своїх підлеглих не просто взірцем для наслідування, а й справжнім ангелом-охоронцем.

Нині ж, у боротьбі проти рашистів, досвідчений штаб-сержант знову проявив себе як вмілий командир.

— Для військових це широкомасштабне вторгнення теж стало дуже переломним, адже люди звикли до позиційної війни на Донбасі, коли є певний комфорт: облаштовані позиції, обладнані вогневі точки, налагоджені всі види забезпечення, тепло-добро. А тут вже геть інші завдання, потрібно швидко приймати рішення, від яких залежать не одне життя. От тут люди і проявляють себе якнайкраще. Цей період часу дуже сильно розкрив справжню сутність як військових, так і цивільних. Ті, хто раніше не дуже вирізнявся зібраністю та цілеспрямованістю, показали себе геть іншими людьми, — говорить Роман.

Він також запевняє, що найбільшим випробуванням для кожного українського захисника є переживання за своїх рідних та близьких.

— Моя дитина у трирічному віці підходить до дружини зі словами: «Мамо, не бійся, це стріляють далеко від нас». Вона ще не вміє добре говорити, але чудово знає, куди треба бігти в разі обстрілу. Це найстрашніше, — ділиться думками «Ангел».

Він також говорить, що хоча ніхто з нас не звик до війни, бо до неї неможливо звикнути, пристосуватися — так, але не звикнути, однак єдність українців показала, що перемога для нас неминуча.

— Головне для нас усіх зараз — триматися разом. Перемогти у війні — це далеко не швидкий процес, тому треба набратися терпіння, — каже військовий.

А ще Роман впевнений, що все зруйноване буде відбудовано, а наші діти вже житимуть у нормальній країні та з правильними цінностями. І саме такі, як він, сьогодні ціною власного життя виборюють право для України на її майбутнє.

Указом Президента України від 26 березня 2022 року штаб-сержанту Романові Гришаку присвоєно звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка».

Задверняк Н. Герой України Роман Гришак: бойовий шлях «Ангела» [Електронний ресурс] / Наталія Задверняк // АрміяInform. — 2022. — 12 квіт. — Текст. і граф. дані. — Режим доступу : <https://armyinform.com.ua/2022/04/12/geroj-ukrayiny-roman-gryshak-bojovuj-shlyah-angela/> (дата звернення 16.02.2023). — Назва з екрана.

Івашко Андрій Олександрович (1980, м. Кролевець Сумської обл. — 24.02.2022, поблизу м. Глухів Сумської обл.)

**Військовик, старший сержант
Збройних сил України, учасник
російсько-української війни. Герой
України (10.03.2022, посмертно).**

«Служив у складі 16-го окремого мотопіхотного батальйону «Полтава» 58-ї окремої мотопіхотної бригади імені гетьмана Івана Виговського Сухопутних військ ЗСУ (військова частина А0385, м. Глухів).

Боронив Сумську область у лавах Протиповітряної оборони. Військовослужбовці окремої мотопіхотної бригади імені гетьмана Івана Виговського серед перших прийняли на себе удар переважаючих сил противника. Загинув у перший день російського повномасштабного вторгнення в Україну. Ризикуючи власним життям Івашко передавав інформацію щодо дій ворога в умовах ракетного обстрілу противником позицій ЗСУ.

Посмертно присвоєно звання Героя України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» за особисту мужність і героїзм, виявлені у

захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі (2022)».

Івашко, Андрій Олександрович [Електронний ресурс]
// Велика українська енциклопедія. — 2022. — 13 квіт. —
Текст. дані. — Режим доступу :
<https://vue.gov.ua/%D0%86%D0%B2%D0%B0%D1%88%D0%BA%D0%BE,%D0%90%D0%BD%D0%B4%D1%80%D1%96%D0%B9%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87> (дата звернення 16.02.2023). — Назва з екрана.

Качур Роман Володимирович (25.09.1984, Суми)

**Військовик, полковник,
командир 55-ї окремої
артилерійської бригади «Запорізька
Січ», учасник російсько-української
війни. Лицар ордена Богдана
Хмельницького 3-х ступенів (2016,
двічі 2022), Герой України
(12.05.2022).**

«Він із тих командирів, про кого підлеглі завжди відгукувалися у найвищих ступенях пошани: **«Якщо артилерія — бог війни, то він — бог артилерії»**. Такий відгук треба заслужити.

Як каже сам про себе комбриг, «моє хобі поєдналось з професійною діяльністю. Є такі щасливчики, і я належу до них. Я люблю артилерію, займаюсь цим, роблю все для її розвитку на своєму рівні. 55-та бригада задає темп розвитку артилерії ЗСУ. Всі нагороди командира — заслуга його колективу. Це зворотний процес. Командир формує, вчить колектив, задає вектор руху».

Народився Роман Качур на Сумщині, після школи вступив до Сумського інституту ракетних військ і артилерії ім. Богдана Хмельницького, який закінчив у 2005 році. З дитинства мріяв

займатися справжньою чоловічою роботою. Він — з нової генерації українських офіцерів, з тих, хто не служив жодного дня у радянській армії. З 2014 року по березень 2018-го виконував бойові завдання на посаді начальника артилерії 81-ї окремої аеромобільної бригади. З березня 2018 року і дотепер — командир 55-ї окремої артилерійської бригади «Запорізька Січ».

Запорукою успіху вважає підготовлений особовий склад, озброєння та військову техніку.

Про навченість своїх підлеглих говорить коротко:

— І вдень і вночі, у будь-яку пору року та за будь-якої погоди ми готувалися до активної фази війни. Підготовка дала свої плоди. Високий бойовий дух навченого бойового складу, який у повному обсязі опанував військову роботу, свої артсистеми та засоби артрозвідки, стали запорукою успіху, зупинення противника на усіх напрямках та його розгрому.

Артилерія — це колективний рід військ, колективна робота, тому тут питання не до сержанта чи до солдата, а до колективу, розрахунку гармати, засобу артрозвідки — все працює в комплексі. Так, ми в роботі поєднуємо натівські комплекси з ще радянськими розробками системи, а також використовуємо українські новітні розробки.

Близько половини особового складу бригади — з досвідом першої фази війни, для інших — «гаряча фаза» почалась зараз, у лютому 2022-го. [...]

Щодо вимог до підлеглих на війні, комбриг відповідає впевнено:

— Вимоги до підлеглих прості: чесність, порядність, постійне підвищення своїх професійних навичок та рівня фізпідготовки. Ну й, тримати високе звання воїна 55-ї бригади. Наші підрозділи цілодобово здійснюють вогневе ураження ворога, який ступив на нашу землю, знищують супостата. Я не слідкую за поведінкою противника. Для мене всі вони — цілі, їхня поведінка не має значення, усі вони будуть знищені. Підрозділи 55-ї бригади не відчують проблем з боку

артилерії противника. Це також говорить про нашу навченість. Ми диктуємо свої умови щодо артилерійських дуелей, і, як наслідок, противник відтягує свої сили на більші дальності. Ворог нас боїться. Зараз є така тенденція, що ми починаємо його вишукувати, виманювати, аби уразити.

На моє запитання: «Що для вас особисто було найважчим з 24 лютого по сьогодні?», Роман Володимирович підкреслює:

— Крім бойових втрат побратимів — важкого нічого немає. Ми робимо якісно свою роботу й отримуємо від цього задоволення. Нині ми отримали озброєння від західних партнерів. Воно вже в дії, використовується за призначенням. Воїни бригади опановують його за дуже короткий термін, до однієї доби, це реально. Новітні зразки ефективні, тільки позитивні відгуки. Це французькі CAESAR й американські M777.

Вражаємо всі можливі цілі, без виключення: від переднього краю до позицій вглибину. [...] Не маю сумніву у потужності нашої бригади і в остаточній перемозі України над росією у цій війні. Раз і назавжди».

Шульман О. «Якщо артилерія — бог війни, то він — бог артилерії» [Електронний ресурс] / Олександр Шульман // АрміяInform. — 2022. — 9 черв. — Текст. і граф. дані. — Режим доступу : <https://armyinform.com.ua/2022/06/09/yakshho-artyleriya-bog-vijny-to-vin-bog-artyleriyi/> (дата звернення 19.02.2023). — Назва з екрана.

Кураш Євгеній Юрійович (02.02.1978, Суми)

Військовик, полковник, командир 25-ї окремої повітрянодесантної Січеславської бригади Десантно-штурмових військ ЗСУ, учасник російсько-української війни. Удостоєний ордена Богдана Хмельницького III-го (2015) та II-го (2022) ступенів, Герой України (14.10.2022).

«Звання «Львів'янин року» сьогодні на урочистій сесії Львівської міської ради отримав полковник ЗСУ Євгеній Кураш.

Щороку Львівська міська рада оголошує голосування за кандидатури для нагородження почесними відзнаками громади міста Львова. [...]

Нинішнє нагородження стало особливо зворушливим. Ось що каже Олена Пасевич, волонтер, депутат фракції «Самопоміч»:

— Це – дуже важлива нагорода. Бо звання «Львів'янин року» – це звання, яке дає розуміння – що є в даний час пріоритетом для громади міста. І для мене дуже цінним є те, що і за голосуванням, і за визначенням комісії «Львів'янином року» названий полковник Кураш. Про нього вже ходять легенди. Його називають Богом артилерії, за його голову сепаратисти призначили винагороду у 400 тис. доларів. Але він і далі – повертається на фронт і забезпечує 100 відсоткове повернення бійців без втрат! [...]

Нагадаємо: Кураш Євгеній Юрійович, полковник Збройних Сил України, народився 2 лютого 1978 року у м. Суми. У 1995 році закінчив СШ № 25 (м. Суми) та вступив у військовий інститут артилерії при Сумському державному університеті, який закінчив у 1999 році. Військову службу розпочав з посади командира взводу гаубично-самохідної артилерійської батареї в/ч А0975 в смт. Перечин Закарпатської області. Пройшов службу на посадах командира батареї, начальника штабу дивізіону, командира дивізіону, начальника штабу військової частини. У 2005 році брав участь в українській миротворчій місії в Іраку. З 2014 року – заступник командира 80-тої окремої десантно-штурмової бригади, яка дислокується у м. Львові. Весною 2014 року пішов на Схід захищати суверенітет та територіальну цілісність нашої держави. Дуже відповідальний, сміливий, рішучий, він був і залишається прикладом мужності для своїх підлеглих. Має численні подяки від керівництва.

Євгеній Юрійович дуже хоче, аби українці, львів'яни, його сім'я: дружина, син і три доньки, мали можливість жити під мирним небом і бути щасливими у своїй вільній і незалежній країні».

Звання «Львів'янин року» сьогодні на урочистій сесії Львівської міської ради отримав полковник ЗСУ Євгеній Кураш [Електронний ресурс] // LVIVRADA : інформаційний

портал депутатів Львівської міської ради. — 2019. — 25 квіт. — Текст. і граф. дані. — Режим доступу : <https://lvivrada.gov.ua/trybuna-deputata/item/8029-zvannya-lyviv-yanyn-roku-syogodni-na-urochystiy-sesiji-lyvi-vsyoji-misykoji-rady-otrymav-polkovnyk-zsu-yevgeniy-kurash> (дата звернення 19.02.2023). — Назва з екрана.

«З 5 до 11 вересня, під час ведення наступальних дій на Ізюмському напрямку, полковник Кураш Євгеній Юрійович рішуче та вміло керував діями підрозділів 25-ї окремої повітрянодесантної бригади та резерву. Бійці звільнили низку населених пунктів, зокрема й м. Ізюм. Указом Президента

України полковнику Євгенію Курашу присвоїли звання Героя України.

— Отримання високої нагороди – це спільне досягнення нашої військової частини! Це відзнака кожного, хто ризикуючи власним життям бореться за незалежність країни! Я дякую Вам, герої-Січеславці, за рішучість, сміливість, за наші звільнені міста і села! Попереду ще багато «роботи», нові випробування, важкі запеклі бої. Але я впевнений в кожному з Вас. Я знаю, що разом ми виб'ємо ворога з нашої землі, разом ми обов'язково переможемо! Я схиляю голову перед величчю подвигів наших загиблих, пам'ять про них назавжди залишиться в наших серцях. Ми помстимося! Зараз триває наша спільна боротьба, настане і наша спільна перемога, — подякував особовому складу командир військової частини полковник Євгеній Кураш».

Незламні стають Героями! [Електронний ресурс] // Facebook. 25 окрема повітрянодесантна Січеславська бригада. — 2022. — 15 жовт. — Текст. і граф. дані. — Режим доступу : https://m.facebook.com/dshv25opdbr/posts/pfbid0a3zrzVVRVDbYJmHuXaeoe8ynE2Vh5SLAYZdtwRwCvEmSWC2XPhp3N9SxqLhVSmXJI?_rdr (дата звернення 19.02.2023). — Назва з екрана.

Захисники Сумщини — Герої України

Дерусова Інна Миколаївна

(05.07.1970, м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл. —
26.02.2022, м. Охтирка Сумської обл.)

Українська військовослужбовиця, старший бойовий медик 15-го окремого мотопіхотного батальйону 58-ї окремої мотопіхотної бригади ім. Івана Виговського, сержант, учасниця російсько-української війни. Герой України (12.03.2022, посмертно).

«Народилася 5 липня 1970 року в місті Кривий Ріг Дніпропетровської області. Закінчила середню школу №108 міста Кривий Ріг, медичне училище та Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (місто Тернопіль).

На початку 1990-х років працювала медичною сестрою у дитячому садку №46 залізничної станції Кривий Ріг-Головний (місто Кривий Ріг).

У Збройних Силах України з 2015 року. Служила старшим бойовим медиком 15-го окремого мотопіхотного батальйону 58-ї окремої мотопіхотної бригади імені гетьмана Івана Виговського Оперативного командування «Північ» Сухопутних військ Збройних Сил України (військова частина А4532 (польова пошта В2260), село Стецьківка Сумського району Сумської області).

З листопада 2015 року брала участь в антитерористичній операції / операції об'єднаних сил на сході України. [...]

З 24 лютого 2022 року, після широкомасштабного вторгнення Росії в Україну, брала участь у боях з російськими окупантами. Виконувала завдання командування у місті Охтирка Сумської області. Врятувала понад 10 військовослужбовців, ризикуючи власним життям.

26 лютого 2022 року сержант Інна Дерусова загинула від артилерійського обстрілу російських військ у місті Охтирка Сумської області, надаючи допомогу пораненим військовим.

13 травня 2022 року похована на Алеї Слави на Центральному кладовищі у місті Кривий Ріг.

Указом Президента України №127/2022 від 12 березня 2022 року за особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі сержанту Дерусовій Інні Миколаївні посмертно присвоєно звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка».

Нагороджена орденом «Золота Зірка» (12.03.2022; посмертно), медаллю «Захиснику Вітчизни» (12.12.2021), іншими медалями.

У квітні 2022 року у місті Мукачево Закарпатської області вулицю Зої Космодем'янської було перейменовано на честь Інни Дерусової».

Дерусова Інна Миколаївна [Електронний ресурс] // Український меморіал. — Текст. дані. — Режим доступу : <https://ukraine-memorial.org/ua/biography/derusova-inna-mikolayivna/> (дата звернення 19.02.2023). — Назва з екрана.

Дикий Денис Леонідович (14.10.1980, Алтайський край, РФ)

Український військовик, полковник, командир 91-го ОПОЗ Збройних сил України, учасник російсько-української війни. Нагороджений орденом «За мужність» III-го ступеня (2017), Герой України (02.03.2022).

Командир Охтирського гарнізону Денис Дикий про оборону Охтирки, яка тривала понад місяць. За ті бої він був удостоєний звання Герой України.

«Досвідчений військовий добре розумів, що до війни треба готуватися серйозно. Як він пригадує, о 4-й годині ранку 24 лютого йому зателефонував начальник районного підрозділу СБУ й повідомив, що росіяни почали обстрілювати кордон. Денис Леонідович дав команду черговому частини збирати полк по тривозі. Вже о 5-й годині весь полк був на місці. Дуже велика кількість людей приходила, щоб стати на оборону свого міста та держави. Були і резервісти, і просто небайдужі чоловіки. Завдяки місцевим мешканцям сапери приблизно вже знали склад колони. Скільки танків, «Тигрів», «Тайфунів» та іншого. Через п'ять годин ворог був уже в місті.

— Ми розуміли, що з важкою технікою противника нам буде важко битися, бо у нас із протитанкового озброєння мало що було. Я пізніше дізнався, що о 8-9-й годині до нас на підсилення прямує підрозділ бригади «Холодний Яр». Тим часом ми організували кругову оборону міста, засідки по ймовірному руху колони. Розрахунки з РПГ підняли на дахи будівель. Звісно, ми не збиралися нікуди тікати, від Головнокомандувача отримав наказ, що я відповідаю за оборону міста. Якби ми втекли, то була б Буча, Тростянець, який був місяць окупований, і ви бачили, що там коїлося.., — пригадує Денис.

Росіяни йшли з боку Кириківки, Великої Писарівки. Згодом на перехресті доріг на Богодухів — Харків і на Суми холодноряці зайняли оборону та протягом місяця вели бої, не даючи противнику пройти в місто. Особовий склад зайняв оборону навколо частини, в місті, зробили засідки, мінні шлагбауми, словом, все, що встигли. Але в перші години вторгнення противник ішов дуже стрімко й росіяни з ходу зайшли в місто.

Холдноряці не встигли вийти на рубіж і в бій вступили військовослужбовці Дениса Дикого. Коли росіяни заїхали в середину міста, Денис попросив своїх цивільних друзів-мисливців, щоб вони об'їхали навколо частини й були «очима» полку. Тим часом поблизу частини в цивільних машинах їздили розвідники в російській формі. А потім пішла колона рашистів. У складі було чотири танки Т-72, дві БМП, автомобілі «Тайфун», «Рись», дві командно-штабні машини й «Урал» з танковим боєкомплектом.

Сапери відкрили вогонь із дахів будівель, підбили вантажівку, пошкодили танк — це був перший бій у місті.

— Ми влучили в машину з боєкомплектom, він почав вибухати, росіяни зазнали перших втрат. На виїзді з міста ми дали чергу по «Тайфуну» і по «Рисі», спішилися 15 розвідників, як з'ясувалося, з кантемирівської дивізії, і відійшли з капітаном у ліс, кинувши «Рись» і «Тайфун». Ми полонених одразу взяли, і «двохсоті» були. Інших почали переслідувати. Росіяни, на жаль, взяли одного тероборонця в полон, потім його вбили. Ми знайшли його тіло... 15 росіян протягом двох тижнів наші військові відловлювали по лісах. Звісно, всіх виловили. Так пройшов перший бій. Взяли трофеї: «Тайфун», «Рись» і штабний КамАЗ із причепом, де дуже багато було таємної документації. Моя біографія в них була, дані на всіх командирів частин Сумської області. Варіанти маршрутів, як вони повинні були рухатися. Дуже багато новітнього озброєння. Захоплену бойову техніку передали холоднорській бригаді. Так почалася для нас війна, — розповідає Денис.

На другий день у полку приймали мобілізованих, озброювали їх. Одночасно виконували інші бойові завдання — сапери мінували й підривали мости на шляху ворога.

росіяни намагалися зайти з боку Кириківки, де їх уже зустріли воїни холоднорської бригади. Там був запеклий танковий бій, що тривав пів дня. Було знищено чимало російської техніки й особового складу. Наші втрати були незначні.

Із сумом Денис Леонідович пригадує події третього дня.

— Третій день боїв був найжахливішим в історії нашої частини. О 12:55 на частину скинули з літака дві бомби типу ФАБ-500 і одну ракету. Бомба влучила просто в казарму, де тоді люди готували собі бійниці для ведення вогню, там зберігалась зброя, був обід. Ми зазнали втрат, чимало людей пропало безвісти. Наші хлопці не тікали нікуди, почали витягувати поранених і доставляти до медичного пункту. Ракета прилетіла просто в медпункт.

Теж були загиблі й поранені. Друга бомба впала на стадіон за частиною. У той день загинуло 54 людини. З нашої частини — 30, решта — з тероборони, мобілізовані. Нині ще 15 осіб вважаються зниклими безвісти...

За кілька годин після влучання ракети в медпункт ми дістали звідти 26 живих людей. Водночас організували оборону й відведення нашої інженерної техніки. Я виходив із частини останнім, з бойовим прапором, разом із заступником з МПЗ. Згодом зустрілися з міським головою, розв'язали питання щодо будівельної техніки, щоб уже наступного ранку продовжити розбирати завали. Особовий склад частини розосередили за містом, максимально сховали техніку, людей. Бої тривали.

...Через 5 днів по Охтирці почала активно працювати авіація рашистів. Спочатку вони вивели з ладу ТЕЦ, нафтобазу, розбили вокзал, мерію, центральний універмаг. По всіх позиціях, де стояли наші війська, неодноразово били з літаків. Було зрозуміло, що треба щось робити. ППО в саперів не було, і командир звернувся по допомогу до командувача ОК «Схід». Той виділив засоби ППО типу Stinger і Eagle. Швидко навчили людей. Неодноразово працювали по ворожих літаках. Спочатку вони літали низько, потім, коли зрозуміли, що по них ведеться вогонь, почали літати вище або вночі.

Про себе полковник Дикий каже стримано:

— *Я не вважаю себе героєм, бо в командира герої — його люди. Вони — справжні герої.* Дуже відважний полк. Коли почались бої, не було ні страху, ні паніки, я відразу зібрав командирів підрозділів, заступників, пройшовся частиною, максимально підбадьорив особовий склад, дав зрозуміти, що ми зі своєї землі нікуди йти не будемо.

Уже після першого бою стало легше, почав трішки по-іншому все сприймати. А коли побачив скільки людей загинуло... В мене з'явилася злість, страх узагалі зник. Ми не відступили, не тікали, ми

виконували свій обов'язок — захистили місто. Ми не зрадили присязі, вистояли.

Довідка. Денис Дикий народився 14 жовтня 1980 року — у день, що нині в Україні відзначають як свято українського козацтва та День захисників і захисниць України. Його батько — офіцер інженерних військ, закінчив службу у званні полковника.

Саме за прикладом батька Денис Леонідович Дикий свідомо обрав військову кар'єру — 2002 року закінчив Військово-інженерний інститут при Подільській державній аграрно-технічній академії (нині — Факультет військової підготовки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка) за спеціальністю «Застосування частин та з'єднань інженерних військ». За розподілом молодий лейтенант прибув до дислокованого в місті Охтирка 91-го окремого полку оперативного забезпечення, і саме у лавах цієї частини пройшла більшість його офіцерської кар'єри.

Денис Дикий пройшов службовий шлях від командира взводу до начальника штабу інженерно-саперного батальйону, 2010 року вступив до Національного університету оборони України імені Івана Черняховського, за два роки закінчивши його із золотою медаллю та здобувши, окрім диплома магістра, почесну нагороду — шаблю Богдана Хмельницького. Повернувся в рідну частину на посаду заступника командира з озброєння.

21 серпня 2018 року Денис Леонідович обійняв посаду командира полку.

За визначну особисту мужність і героїзм, виявлені в захисті державного суверенітету й територіальної цілісності України, вірність Військовій присязі Указом Президента України № 2022/94 від 2 березня 2022 року полковнику Дикому Денису Леонідовичу присвоєно звання Героя України з врученням ордена «Золота Зірка».

Шульман О. Герой України Денис Дикий розповів про оборону Охтирки [Електронний ресурс] / Олександр Шульман, Сергій Коваленко // АрміяInform. — 2022. — 14 лип. — Текст. і граф. дані. — Режим доступу : <https://armyinform.com.ua/2022/07/14/geroj-ukrayiny-deny-dykyj-rozpoviv-pro-oboronu-ohytrky/> (дата звернення 20.02.2023). — Назва з екрана.

Кравченко Артур Андрійович (?, м. Лубни Полтавської обл.)

Військовослужбовець, старший лейтенант, командир мотопіхотної роти 58-ї окремої мотопіхотної бригади ім. Івана Виговського, учасник російсько-української війни. Герой України (26.03.2022).

«Президент України вручив ордени «Золота Зірка» Героям України з військових частин оперативного командування «Північ». Нагороджений і командир мотопіхотної роти, старший лейтенант Артур Кравченко, який під час наступу ворожих військ поблизу міста Глухова Сумської області вступив у бій із переважними силами противника. Було завдано значної шкоди ворогу, виведено з ладу три БТРИ, шість одиниць ворожої автомобільної техніки. Він зумів вивести особовий склад, не допустивши безповоротних втрат. Брав активну участь у бойових діях у населених пунктах Чернігівської області. Неодноразово зупиняв просування противника закріпленою територією. Під час обстрілу з боку російських військ у березні 2022 року в районі населеного пункту Буди на Чернігівщині попри перевагу противника завдав суттєвих втрат ворогу й зупинив його просування. Був поранений у бою, проте виконав бойове завдання.

«Він неодноразово показував високий рівень особистої підготовки та вміння вірно приймати рішення під час виконання бойових завдань, - відзначають у 16-му окремому мотопіхотному батальйоні 58-ої ОМБ ім. гетьмана Івана Виговського. – Артур Андрійович є взірцем для особового складу та своїх побратимів. Вітаємо нашого

воїна з почесною нагородою! Слава нашим Героям!»

За бій під Глуховом командир мотопіхотної роти Артур Кравченко отримав орден «Золота Зірка» [Електронний ресурс] // Ваш шанс.— 2022. — 17 лип. — Текст. і граф. дані. — Режим доступу : <http://www.shans.com.ua/?m=inews&nid=62837> (дата звернення 20.02.2023). — Назва з екрана.

Несольоний Михайло Михайлович (08.06.1988, с. Сніжків Харківської обл. — 24.02.2022, поблизу м. Глухів Сумської обл.)

Військовослужбовець, механік-водій 16-го окремого мотопіхотного батальйону 58-ї окремої мотопіхотної бригади ім. Івана Виговського, молодший сержант, учасник російсько-української війни. Герой України (02.03.2022, посмертно).

«Народився 8 червня 1988 року в селі Сніжків Валківського району (нині – Валківської міської об’єднаної територіальної громади Богодухівського району) Харківської області. Закінчив загальноосвітню школу.

У Збройних Силах України з 2015 року. Служив командиром відділення, механіком-водієм 16-го окремого мотопіхотного батальйону 58-ї окремої мотопіхотної бригади імені гетьмана Івана Виговського Оперативного командування «Північ» Сухопутних військ Збройних Сил України (військова частина А4590 (польова пошта В2287); місто Глухів Сумської області).

З 2015 року брав участь в антитерористичній операції / операції об’єднаних сил на сході України.

З 24 лютого 2022 року, після широкомасштабного вторгнення Росії в Україну, брав участь у боях з російськими окупантами.

24 лютого 2022 року близько 5 години ранку російські війська перетнули лінію державного кордону України на території Есманської селищної об'єднаної територіальної громади Шосткинського району Сумської області, пройшовши через контрольно-пропускний пункт «Бачівськ». Проте на трасі Кіпті-Бачівськ у районі села Годунівка Глухівської міської об'єднаної територіальної громади Шосткинського району Сумської області ворог був призупинений підрозділами 16-го окремого мотопіхотного батальйону 58-ї окремої мотопіхотної бригади, де зав'язалися бойові сутички.

Під час запеклого бою кілька воїнів було поранено, для їхньої евакуації був викликаний транспорт бригадного медичного пункту. На допомогу побратимам негайно виїхав санітарний транспортер на базі МТЛБ, маркований знаками Червоного Хреста, яким кермував механік-водій молодший сержант Михайло Несольоний. Прибувши у визначений район виконання завдання, військовослужбовець побачив, що ворог дуже близько. Незважаючи на явну небезпеку наступу ворога, він виявивши мужність та відвагу продовжив виконувати бойове завдання з евакуації людей, але потрапив під прицільний обстріл росіян, які чітко бачили в прицілах знак Червоного Хреста. Бронемашину було підбито, побратими зуміли витягнути із неї поранених, але врятувати Михайла Несольоного не встигли – він загинув, до останньої миті виконуючи свій обов'язок на бойовому посту.

Похований на території Валківської міської об'єднаної територіальної громади Богодухівського району Харківської області.

Указом Президента України №94/2022 від 2 березня 2022 року за особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі молодшому сержанту Несольоному Михайлу Михайловичу посмертно присвоєно звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка».

Несольоний Михайло Михайлович [Електронний ресурс] // Український меморіал. — Текст. дані. — Режим доступу : <https://ukraine-memorial.org/ua/biography/nesolonyi-mihaylo-mihaylovich/> (дата звернення 20.02.2023). — Назва з екрана.

Слава
Україні!
Героям
Слава!